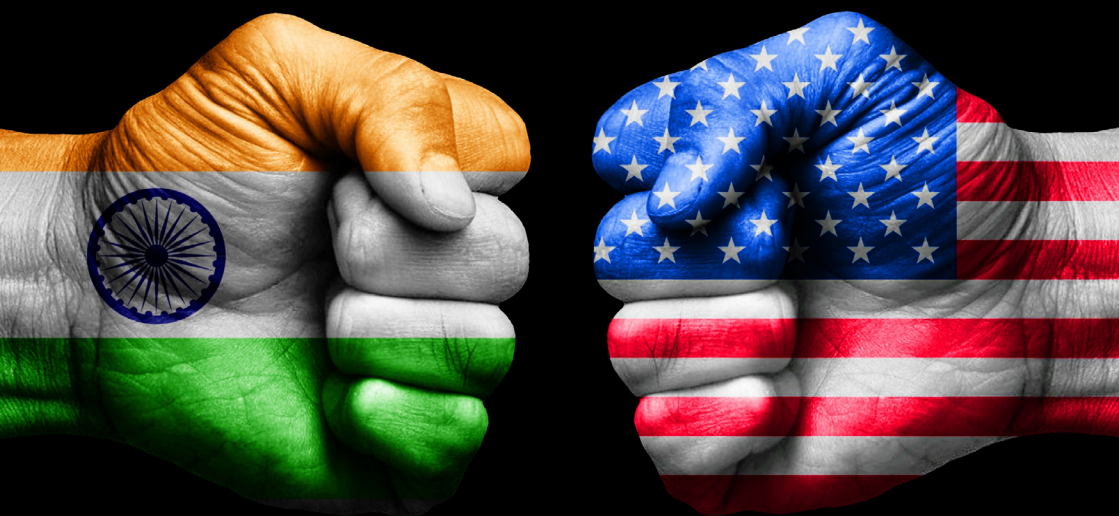

India Nyugat-ellenes fordulata? Az amerikai–indiai kapcsolatok és a többirányú elköteleződés politikája

MKI Elemzés

A Magyar Külügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© Magyar Külügyi Intézet, 2025.

Szerző(k):

Csicsmann László

Trembeczki Zsolt

Lektorálta:

Vass Ágnes

Gorácz Anikó

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Magyar Külügyi Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

ISSN 2063-9244

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2025.11>

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

A borítókép forrása: Shutterstock

Csicsmann László, vezető kutató, MKI

Trembeczki Zsolt, kutató, MKI

INDIA NYUGAT-ELLENES FORDULATA? AZ AMERIKAI-INDIAI KAPCSOLATOK ÉS A TÖBBIRÁNYÚ ELKÖTELEZŐDÉS POLITIKÁJA

Az elmúlt napok diplomáciai eseményei újabb megpróbáltatásokat hoztak az amerikai-indiai kapcsolatokban. A Sarm es-Sejken rendezett, a gázai konfliktus lezárását hozó nemzetközi csúcstalálkozón tartott beszédében Donald Trump a színpadra szólította Sebáz Saríf pakisztáni miniszterelnököt, aki nemcsak hogy megköszönte az amerikai elnök közvetítését a tavaszi indiai-pakisztáni konfliktusban, hanem állást foglalt amellett, hogy felterjesszék Nobel-békedíjra. A Sarm es-Sejken rendezett [csúcstalálkozót kihagyó Narendra Modi](#) számára kifejezetten kellemetlen, hogy az amerikai elnök nem veszi figyelembe India diplomáciai érzékenységét. India ezen a csúcstalálkozón nem véletlenül képviseltette magát alacsonyabb szinten, hanem azért, mert újabb sötét fellegek gyülekeznek a kétoldalú kapcsolatok egén.

A diplomáciai gesztust tovább erősíti, hogy az elmúlt napokban az Egyesült Államok bejelentette, hogy Pakisztánban, [nem messze a kínaiak által épített Gvadár mélytengeri kikötőtől egy újabbat létesít](#) (Paszni), amely egyfelől csökkentheti a kínai befolyást, másfelől India szempontjából sem pozitív lépés. Ennek jelentősége elsősorban a ritkaföldfémekkel kapcsolatos stratégiában keresendő, ugyanis Washington szeretné kiaknázni ezeket a ásványkincseket egy olyan országban, amely korábban Kína felé orientálódott és egyben India ellensége. Eközben az elmúlt napokban [a meglévő feszültségek háború közeli helyzetbe torkollottak Pakisztán és a kabuli tálib kormányzat között](#), aligha véletlen, hogy ez éppen akkor történt, amikor az afgán külügyminiszter éppen Újdelhiben tartózkodott.

Washington pedig néhány hete megkereste a tálibokat, hogy megvásárolná azt a [Baglamban található légitámaszpontot](#), amely anno kulcsfontosságú volt az Egyesült Államoknak a tálibok és az al-Káida elleni harcok idején. A légibázis közel található Kínához, így stratégiai jelentőségű. A tágabb térségben zajló geopolitikai rivalizálás ismételten előtérbe állítja az amerikai–indiai kapcsolatokat. Partnerség vagy szövetség? Hogyan értelmezhető a kétoldalú kapcsolatok, amelyek negatív fordulatot vettek az elmúlt hetekben – erről szól elemzésünk.

AZ INDIAI–KÍNAI–OROSZ HÁROMSZÖG ÚJJÁÉLEDESE: A SANGHAI EGYÜTTMŰKÖDÉSI SZERVEZET CSÚCSTALÁLKOZÓJA

[Trump annak ellenére köszöntötte fel](#) a 75. születésnapját ünneplő Narendra Modit, hogy az a kereskedelmi viták miatt korábban négy alkalommal sem fogadta az amerikai elnök telefonhívását. Washingtonban sokakat meglepett az a kép, ahogy Narendra Modi Hszi Csin-ping és Vlagyimir Putyin társaságában jelent meg 2025. augusztus 31-én a Sanghaji Együttműködési Szervezet (SCO) 24., a kínai Tiencsinben rendezett csúcstalálkozóján. A nemzetközi sajtó hangsúlyosan kiemeli az egyórás szívélyes beszélgetést, amelyet Putyin és Modi az orosz limuzinban együtt töltöttek, és olyan megoldandó problémákról egyeztettek, mint az orosz–ukrán háború. [Trump rögtön reagált](#) a Hszi–Modi–Putyin-fotóra azzal, hogy „úgy tűnik elvesztettük Indiát és Oroszországot, amelyek átpártoltak a legmélyebb és legsötétebb Kínához. Legyen hosszú és virágzó jövőjük együtt!” – mondta az amerikai elnök.

Az átalakuló világrendben az Egyesült Államok és India sincs olyan helyzetben, hogy hátat fordítsanak egymásnak. Washington és Újdelhi stratégiai percepciója összességében nem változott, ugyanis mindketten Kínát tartják a legfőbb biztonsági fenyegetésnek. A Modi-kormányzatot a multialignment (vagy többirányú elköteleződés) politika a kétoldalú kapcsolatok állandó [újralibralására készíti](#), amellyel hol közelebbre kerül, hol távolabbra az egyes globális szereplőktől és középhatalmaktól.

A Sanghaji Együttműködési Szervezet kínai csúcstalálkozója előtt a büntetővámok bevezetése valóban mélypontot jelentett az amerikai–indiai

kapcsolatokban, azonban az az értelmezés téves, hogy India Kínával kerülne egy Nyugat-ellenes szövetségi rendszerbe. Narendra Modi miniszterelnök számára a Trump 2.0 adminisztráció külpolitikai lépései bizonytalanságot okoznak, azokat India kiszámíthatatlannak tartja, amely egyben azt is jelenti, hogy hosszú távon nem lehet az Egyesült Államokra építeni mint a biztonság fő letéteményesére, hanem a kapcsolatokat minél jobban diverzifikálni szükséges. Az a trumpi politika, amely nyomást gyakorol a Washingtonnal szoros viszonyban lévő államokra, India esetén nem működött az elmúlt hónapokban, sőt Újdelhi, részben kulturális okokból, kemény tárgyalópartnernek bizonyult. India Trump első ciklusa alatt – a másodlagos szankciók miatt – leállította az iráni olaj vásárlását, és részben éppen emiatt az orosz olaj beszerzése egyfajta lehetőséget teremtett az energiabiztonság területén, ugyanakkor Újdelhi nem fog hátrat fordítani Moszkvának.

A Kínához fűződő kapcsolatok rendezése India részéről már közel egy évvel korábban, [2024 októberében elkezdődött](#), vagyis nem közvetlenül a Trump-adminisztráció elmúlt hónapokban tett lépéseinek köszönhető. Modi és Hszi találkozott a BRICS 2024-es kazani csúcstalálkozóján, majd újraéledt az indiai és kínai különmegbízottak kerekasztala a határvédelem kapcsán (Special Representatives of China and India on the Boundary Question), illetve Vang Ji kínai külügyminiszter 2025 augusztusában Újdelhiben találkozott Jaishankar indiai külügyminiszterrel. Ugyanekkor döntöttek a két ország közötti légijáratok újraindításáról. India továbbá ismételtén biztosít turistavízumot a kínai látogatók számára, Kína pedig megnyitotta a határt az indiai zarándokok előtt. Ezekből az alapvetően bizalom erősítő lépésekből téves lenne azt a következtetést levonni, hogy a Trump-féle vámpolitika [Kína karjaiba lökte volna Indiát](#).

India dinamikus gazdasági növekedésének fenntartásához kulcsfontosságú a diverzifikáció. Újdelhi ugyanis a stratégiai autonómia alapelve következtében nem szeretne egyoldalú, függő kapcsolatba kerülni az Egyesült Államokkal különösen a védelmi ipar és az új technológiák területén. A Trump 2.0 adminisztrációt az indiai stratégiai elit kiszámíthatatlannak tartja, amelyet a vámtarifák bevezetése megerősített.

India számára lehetőségként adódik a Kínával való gazdasági kapcsolatok elmélyítése is. Azonban a kétoldalú kapcsolatokat továbbra is feszültség jellemzi, Ladakh tartományban például az indiai katonai mozgósítás semmilyen formában nem csökkent a határ mentén. Indiának a Kínával folytatott gazdasági kapcsolatában kereskedelmi deficite mutatkozik. India nem szeretné olyan stratégiai területekre, mint az információs technológia beengedni a kínai vállalatokat, illetve szeretné elérni, hogy Kína az exportkontroll rendszerén változtasson. [Fontos gesztus Kína részéről](#), hogy a műtrágya és a ritkaföldfémek exportját megkönnyítette India irányába. Mindez azonban nem fog változtatni azon a stratégiai percepción, hogy Újdelhi Pekingre biztonságpolitikai kihívásként tekinti. Az elmúlt hetekben tapasztalt pozitív intézkedések, látványdiplomácia önmagában nem kínálnak gyors megoldást a hosszú ideje meglévő stratégiai kihívásokra, vagyis a kétoldalú kapcsolatokban eddig jelentkező problémák (pl. határkérdés) hosszabb távon is fennmaradnak. India és Kína között a katonai képességeket illetően továbbra is jelentős az aszimmetria, amely Indiát alkalmazkodásra és kapcsolatainak diverzifikálására készíti.

Ennek az újragondolásnak a része [az indo–csendes-óceáni térségben lévő kétoldalú és minilaterális lehetőségek kihasználása](#). India számára továbbra is fontos marad a multilaterális intézményekben, így a QUAD és az I2U2 (India, Izrael, az Egyesült Arab Emírségek és az Egyesült Államok négyes együttműködése) keretében való részvétel. Indiának ez egyfajta lehetőséget kínál a friendshoring típusú együttműködésekben való részvételre, és különösen a technológiatranszferre. Az év második felében Indiában kerül sor a QUAD-csúcstalálkozóra, amelyen [várhatóan Trump nem fog résztvenni](#). Ez részben az amerikai–indiai kapcsolatokban bekövetkezett negatív fordulatra, részben pedig a QUAD jelentőségének leértékelődésére utal amerikai részről.

Narendra Modi miniszterelnök az SCO csúcstalálkozója előtt Japánba látogatott, ahol megerősítették a kétoldalú kapcsolatokat. [A két ország hasonlóan látja az Egyesült Államok és Kína szerepét](#), illetve saját pozíciójukat az átalakuló világrendben. Ugyancsak lehetőség az indiai–délkoreai, indiai–ausztrál, indiai–vietnámi diplomácia további erősítése, hiszen a kétoldalú gazdasági kapcsolatokban újabb lehetőségek kínálkoznak.

Az amerikai–indiai kapcsolatok továbbra is fontosak maradnak, Újdelhinek például szüksége van fejlett amerikai technológiára, többek között az éppen most kiépítendő félvezetőgyártó kapacitáshoz. [2024 szeptemberében nyílt meg](#) az első olyan üzem, amelyet az amerikai–indiai technológiai partnerség keretében létesítettek, és az elkövetkező években továbbiak épülnek. Az Egyesült Államok és India az év második felében [10 évre szóló védelmi együttműködési megállapodást](#) véglegesítenek. A megállapodással keretbe foglalják a védelmi beszerzéseket, a közös hadgyakorlatokat és a közös terrorizmusellenes fellépést. Újdelhinek azonban nem célja, hogy ezen a területen függőség alakuljon ki Washingtontól, hiszen az amerikai politikát jelenleg kiszámíthatatlannak tartja az indiai vezetés.

A többirányú elköteleződés keretében Indiának lehetősége nyílik az Európai Unióhoz fűződő kapcsolatainak megújítására, és várhatóan a jövő évben a szabadkereskedelmi megállapodás aláírására is. Az EU–India kapcsolatokban is problémát jelent azonban Oroszország szerepe. Az Unió Oroszországgal szembeni, idén júliusban elfogadott 18. szankciósomagja Indiát ugyancsak bünteti.

2025: ANNUS HORRIBILIS AZ INDAI–AMERIKAI KAPCSOLATOKBAN

2025 februárjában Narendra Modi mindössze a negyedik külföldi vezető volt, aki személyesen találkozott Trump elnökkel annak második beiktatása után, abban a reményben utazva Washingtonba, hogy országaik és a maguk személyes jó viszonyát felhasználva mentesítheti Indiát az ekkor már széleskörűen várt amerikai vámhadjáratok alól. Csalódást keltő módon az indiai kormányfő nem kapott semmilyen efféle ígéretet, sőt, Trump nyilvánosan (bár saját mércéjével mérve visszafogottan) kritizálta India kereskedelmi többletét és az amerikai áruk számára egyenlőtlen piaci környezetét. A két fél ugyanakkor megállapodott teljes kétoldalú kereskedelmi forgalmuk 500 milliárd dollárra növelésében 2030-ig, ennek érdekében pedig a kereskedelmi kapcsolatokat szabályozó „keretrendszer” mielőbbi kialakításában.

Trump kegyének elnyerése érdekében India már a tárgyalásokat megelőzően több százalékponttal csökkentette saját költségvetési tervezetében az Egyesült Államokból érkező importot is érintő vámok szintjét, a márciusban megkezdődött tárgyalásokon pedig további jelentős ígéretek. Júliusra a beszámolók szerint már csak két jelentős tételben nem született megállapodás: az Egyesült Államok a mezőgazdasági és a tejipari piacokhoz is teljes, vámmentes hozzáférést követelt, ami e szektorok érzékeny gazdasági-foglalkoztatási szerepe miatt belpolitikai és szociális szempontból is elképzelhetetlen India számára. A nyár közepéig javarészt rendkívül optimista beszámolókat július magasságában lassacskán felváltották a tárgyalások bemerevedéséről szóló hírek.

Eddigre az amerikai–indiai kapcsolatok egy másik kulcsfontosságú területen is meginogtak. Április 22-én a vitatott hovatartozású Kasmír régió indiai ellenőrzésű oldalán iszlamista terroristák huszonhat emberrel végeztek, a támadásért pedig India a kasmíri terrorizmus és erőszakos szeparatizmus hagyományos támogatójának tartott Pakisztánt tette felelőssé. A történetekre válaszul május 7-én India abban a hitben hajtott végre megtorló csapást pakisztáni területen lévő terrorista célpontok ellen, hogy a Trump vezette, elméletben baráti Egyesült Államok szabad kezét ad neki a Pakisztán jelentette további fenyegetés elrettentésére.

Az első amerikai jelzések összhangban voltak ezzel a várakozással, a kibontakozó harcok nyomán azonban Washington visszatért a „csendes diplomácia” korábban megszokott formájához. Május 10-én, amikor vége lett az összecsapásoknak, Trump elnök több nyilvános csatornán is kijelentette: a harcok lezárulta saját közvetítő szerepének köszönhető, vagyis annak, hogy kereskedelmi korlátozásokkal fenyegetve bírta jobb belátásra Indiát. Ez a kijelentés a Pakisztán és India közötti közvetítést elvi alapon elutasító India – és személyesen Narendra Modi – számára rendkívül megalázó volt, így Újdelhi azonnal vitatta a történetek amerikai értelmezését.¹ Az amerikai fél azonban ezúttal teljesen közömbös volt India értelmezésével és

¹ A vita háttérében részben valószínűleg a tények eltérő értelmezése állt: valószínűleg igaz, hogy amerikai tisztviselők mindkét féllel kapcsolatot tartva továbbadták az indiai álláspontot a pakisztáni vezetőknek; indiai nézőpontból azonban ez nem valódi, saját értékkel bíró „közvetítő szerep”, hiszen a továbbadott indiai álláspontot – miszerint India kész felhagyni a jövőbeni támadásokkal, ha Pakisztán felhagy saját megtorló akcióival – a konfliktus során nyíltan is többször megfogalmazták. Indiával ellentétben a pakisztáni vezetés rendkívül pragmatikus módon teljes mellszélességgel kiállt Trump állításai mellett, jelentősen hozzájárulva a két ország kapcsolatainak elmúlt hónapokban bekövetkezett javulásához.

érzékenységeivel szemben, és Újdelhi minden tiltakozása ellenére ragaszkodott Trump elnök béketeremtő szerepének hangsúlyozásához.

[Egyes beszámolók szerint](#) ez a megaláztatás jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy Narendra Modi miniszterelnök július folyamán nem volt hajlandó telefonon egyeztetni Trumpgal a kereskedelmi tárgyalásokon még fennálló vitás kérdésekről. Az indiai kormányfő, akit eddigre súlyos belpolitikai támadások értek, amiért a májusi konfliktus során nem mutatott kellő határozottságot az Egyesült Államok beavatkozásával szemben, tartott attól, hogy Trump – más vezetőkhöz hasonlóan – őt is nyilvánosan kellemetlen helyzetbe hozza, ha erre élő telefonbeszélgetés révén alkalmat ad neki. Ilyenképpen azonban a kompromisszumos javaslattervezettel elégedetlen, teljes amerikai győzelmet követelő Trump kényszerítő lépések mellett döntött, július 31-én bejelentve: az Egyesült Államok hamarosan 25%-os vámszinttel sújtja Indiát, amelyre – akkor még meg nem határozott – további százalékpont rakódik India jelentős oroszországi energiaimportja miatt. A büntetővám pontos mértékét a Fehér Ház augusztus 6-án közölte: eszerint a 25%-os alap vámszintre további 25 százalékpont rakódik, összesen 50%-os általános vámszintet eredményezve.

Az új vámtarifák végrehajtását az amerikai fél augusztus 27-ig felfüggesztette, azon a napon azonban életbe léptek, miután a felek az utolsó hetekben sem értek el áttörést a vitatott kérdésekben. Az amerikai fenyegetésekre válaszul Narendra Modi kijelentette: [India kész súlyos árat fizetni](#) azért, hogy megvédje vidéki gazdálkodóit, a vámok életbe lépésekor pedig az ipari és technológiai önellátás (a „szvadesi”) fontosságára hívta fel a figyelmet. Az indiai kormány erre tekintettel jelentős mértékű adócsökkentésre tett javaslatot a parlamentnek, melyek a remények szerint hozzájárulnának ahhoz, hogy a nagyjából belföldi fogyasztásra épülő indiai gazdaság átvészelje a megnövekedett vámok hatásait. Donald Trump ugyanakkor kijelentette: az indiai–amerikai kereskedelmi tárgyalásokban nem várható további előrelépés, amíg a jelenlegi vitás kérdéseket nem sikerül rendezni. Az alig néhány hónapja még rövid időn belül realizálhatónak tűnő kereskedelmi megállapodás sorsa így kérdésessé vált: miközben elvben mindkét fél azt állítja, hogy [a tárgyalások folytatására törekszik](#), a meghátrálás belpolitikai vagy gazdasági-szociális veszélyeit egyelőre egyik sem meri felvállalni.

A fenti események eredményeképpen az indiai–amerikai stratégiai partnerség teljesen váratlanul, mindössze néhány hét alatt az 1998² (de talán 1971) óta nem látott mélységbe zuhant, noha közeljövőbeli alakulását illetően mindkét érintett fél, sőt, az elemzői közösség zöme is az utolsó pillanatokig derűlátó maradt.

AMERIKAI-INDIAI KAPCSOLATOK: NEHÉZ KEZDETEKTŐL A STRATÉGIAI PARTNERSÉGIG

Annak ellenére, hogy „a világ legősi” és „a világ legnépesebb” demokráciájának „természetes partnersége” a hidegháború kezdete óta állandó kommunikációs elem, az Egyesült Államok és India kapcsolatát évtizedeken keresztül a problémaforrások dominálták. Az 1970–80-as éveket az amerikai–kínai–pakisztáni stratégiai háromszög felemelkedése és India szovjetbarát el nem kötelezettsége határozta meg, és még a hidegháború utáni évtized optimizmusát is gyorsan felülírták az 1998-as indiai és pakisztáni nukleáris kísérletekre válaszul bevezetett amerikai szankciók. Az amerikai–indiai kapcsolatok csupán a 2000-es évek elején, George W. Bush amerikai elnök kormányzása idején kezdtek megerősödni, ami India számára a tartós és gyors gazdasági növekedéshez szükséges tőkével és technológiával kecsegtetett. Amerikai részről az elmozdulásban szerepet játszott Bush elnök személyes szimpátiája a „társutas demokráciaként” számontartott India iránt, valamint – az akkor egyébként alapvetően konstruktív amerikai–kínai viszony ellenére – az a lehetséges ellensúlyi szerep, amit India Kínával szemben az ázsiai térségben betölthet. A kapcsolatok ezután az Obama-, az első Trump- és a Biden-kormányzat idején mindvégig fejlődő pályán maradtak.

A valódi kibontakozást ugyanakkor továbbra is nehezítette egy sor hátráltató tényező: India – még az 1991-es gazdasági reformok után is – óvatos hozzáállása a globális kereskedelemhez és tőkeáramláshoz; az Egyesült Államok szoros kapcsolata az afganisztáni háború logisztikai hátteréhez nélkülözhetetlen Pakisztánnal; valamint az általános bürokratikus bizalomhiány

2 1998 májusában India végrehajtotta a Pokhran II. számú Operation Shakti névre keresztelt föld alatti nukleáris kísérletét, amelyet az Egyesült Államok szankciókkal büntetett. 1971 decemberében Nixon amerikai elnök a 7. flottát a Bengáli-öbölbe vezényelte az indiai-pakisztáni háború alatt. Ennek célja az indiai kormányt támogató Szovjetuniónak a háborúban való részvételétől való elrettentése volt.

és inercia. Miközben az indiai külpolitika „el nem kötelezettségének” tartalma az 1940-es évek vége óta több átalakuláson is keresztülment, és a hidegháború utáni unipoláris világrend, majd a multipoláris rend felé való fokozatos elmozdulás egyaránt sajátos kihívásokat támasztott, a formális szövetségi viszonyoktól való tartózkodás mindvégig fennmaradt. A nehéz kezdetek utáni elrugaszkodás ellenére mindvégig előrelátható volt, hogy ez a szigorú plafon a 21. század elejének indiai–amerikai kapcsolataira is vonatkozni fog. E plafonra tekintettel az indiai–amerikai viszonyt leginkább a „stratégiai partnerség” fogalma írja le, melynek keretében a két ország között anélkül erősödhetett a diplomáciai, biztonsági, gazdasági és technológiai együttműködés, hogy fegyveres erőik között valódi interoperabilitás alakult volna, illetve hogy a kölcsönös védelem ígéretével korlátozták volna saját mozgásterüket.

Az ígéretes, mégis „alulteljesítő” indiai–amerikai kapcsolatok talán legelősebb szimbóluma a 2005–2008-as polgári nukleáris megállapodás, amelynek gyakorlatba ültetése a bürokratikus korlátok miatt a mai napig szinte teljesen elmaradt. Az egyezmény fontos szimbolikus jelentősége ugyanakkor, hogy általa az Egyesült Államok lényegében legitim – noha a non-prolifrációs szerződésen kívüli – nukleáris hatalomként ismerte el Indiát. 2007-re vezethető vissza az Egyesült Államok és két formális szövetségese, Japán és Ausztrália, valamint India „Négyoldalú Biztonsági Párbeszéde” (Quadrilateral Security Dialogue, QUAD), amelynek hivatalos célja a tengeri biztonsági kérdésekben való általános párbeszéd és együttműködés volt, s bár gyakorlati jelentősége a kezdeti években csekély maradt, rámutatott a Kínát körülvevő nagyobb és közepes tengeri hatalmak fokozódó együttműködésére az amerikai koordinációval.

AZ ELMÉLYÜLÉS ÉVTIZEDEI: MODI, OBAMA, TRUMP, BIDEN

A 2010-es évekre az indiai–amerikai kapcsolatok priorizálását mindkét országban széles körű politikai konszenzus övezte, még ha ez a konszenzus nem is föltétlenül terjedt ki a kapcsolatok kívánatos mélységére és végpontjára.

Amerikai oldalon a 2010–20-as években mind a Demokrata Párt, mind a Republikánus Párt meghatározó külpolitikai vélemény- és politikaformálói,

kongresszusi tagjai, illetve a hozzájuk kapcsolódó vagy pártoktól független stratégiai közösség egyetértett abban, hogy India, részben jelentős növekedési potenciálja és az Egyesült Államokkal osztott közös alkotmányos értékei (a plurális, versengő demokrácia, a szekularizmus, a jog uralma stb.) okán, részben pedig Kínával szembeni lehetséges ellensúlyszerepe miatt az Egyesült Államok kulcsfontosságú stratégiai partnere az indo-pacifikus térségben. Azt illetően, hogy e kapcsolat ideális végpontja a jórészt informális együttműködés vagy az [idővel formálissá váló szövetségi viszony-e](#) (mely utóbbi India stratégiai hagyományai fényében roppant valószínűtlen), [egyés értelmezések szerint](#) bizonyos fokú zavar és túlzott de-rúálás uralkodott Washingtonban.

Az amerikai–indiai stratégiai partnerség valódi elmélyülése egybeesett Narendra Modi miniszterelnök kormányzásának első tíz évével, az amerikai partner oldalán átfogva a második Obama-adminisztráció utolsó éveit (2014–2017), az első Trump-adminisztrációt (2017–2021), valamint a Biden-adminisztrációt (2021–2025). Modi a mai napig összesen tízszer tett látogatást az Egyesült Államokban – többször, mint bármely más országban. Indiai nézőpontból különösen nagy jelentősége volt annak, ahogyan az első Trump-adminisztráció alapvetően változtatta meg a Kínával kapcsolatos amerikai belpolitikai diskurzust. A korábbiakban, bár Kína növekvő ereje aggodalommal töltötte el Washingtont és ezt az Obama-kormányzat „pivot to the east” politikája is demonstrálta, ez az amerikai védelmi stratégián is lecsapódott, az Egyesült Államok alapvetően a konstruktív, az intézményeken alapuló nemzetközi rendben „felelős érdekeltként résztvevő partnernek szerette volna látni Kínát. A 2018-as [Nemzeti Védelmi Stratégia](#) (National Defense Strategy, NDA) azonban már első számú, hosszú távú fegyveres riválisként azonosította Kínát. Ez, valamint a 2017-es doklami és 2020-as Galvan-völgyi kínai–indiai határincidensek mind amerikai, mind indiai részről megerősítették azt a percepciót, hogy a másik fél megbízható hosszú távú partner a Kínával szembeni egyensúlyozó politikában.

A kérdéses időszakban India és az Egyesült Államok sorra kötötte az amerikai biztonságpolitikai-diplomáciai nyelvhasználatban [„alapvető szerződéseknek”](#) (foundational agreements) nevezett, információmegosztás-

ról, standardizálásról és (bizonyos fokú) interoperabilitásról szóló szerződéseket. A korábbi évtizedben elindult két- és többoldalú hadgyakorlat-sorozatok (például az 1992 óta változó résztvevőkkel zajló Malabar haditengerészeti gyakorlat és a 2002 óta zajló Zuhd Abyas szárazföldi gyakorlatok) a korábbinál nagyobb szabásúvá váltak. 2017-ben India, az Egyesült Államok, Ausztrália és Japán újjáélesztette és a korábbinál strukturáltabbá tette a „QUAD” formátumot, melynek hivatalos célja továbbra sem Kína stratégiai körülölelése, az indiaiak (és az ausztrálok) azonban a korábbiaknál lényegesen kevésbé igyekeznek ezt az aspektust titkolni és eltagadni.

A 2010-es és 2020-as években az indiai–amerikai gazdasági kapcsolatok is dinamikusan bővültek. A teljes kereskedelmi forgalom értéke [2009 és 2014 között](#) 37,6 milliárd amerikai dollárról 66,8 milliárd dollárra, [2019-re](#) 92 milliárd dollárra, [2024-re](#) pedig 129 milliárd dollárra emelkedett. Ezzel az Egyesült Államok India legnagyobb kereskedelmi partnerévé vált, India azonban mindössze tizedik legnagyobb partnere az Egyesült Államoknak. India kereskedelmi többlete az Egyesült Államokkal szemben ugyanebben az időszakban 4,7 milliárd dollárról 45,8 milliárd dollárra nőtt. 2023-ban a harmadik legnagyobb befektetésforrásként [63 milliárd dollárnyi](#) amerikai működőtőke volt jelen Indiában; ha azonban a régióbéli pénzügyi központokon és offshore paradicsomokon (például [Szingapúron és Mauritiuson](#)) keresztüláramoltatott amerikai tőkét is figyelembe vennénk, valószínűleg az Egyesült Államok volna India legnagyobb külföldi működőtőke-forrása. Ezzel együtt a gazdasági dimenzió az indiai–amerikai kapcsolatok egyik legproblematisabb területe maradt, Narendra Modi miniszterelnökkel ápolt jó személyes kapcsolata ellenére maga Donald Trump is többször kritizálta élesen India kereskedelmi gyakorlatát, egy alkalommal „vámkirálynak” nevezve a dél-ázsiai országot. Indiai részről e (jelentős részükben informálisan operáló) területek megnyitása a külföldi verseny előtt súlyos politikai tabu volt, mivel a városokban és vidéken több százmillió alsó és alsóközéposztály-beli háztartás függ tőlük.

KÍNAI, OROSZ ÉS MULTILATERÁLIS KAPCSOLATOK AZ AMERIKAI PARTNERSÉG ÉVEIBEN

Az erősödő amerikai partnerség mellett a késő 2000-es és a korai 2010-es években India más többoldalú együttműködési formációban is szerepet vállalt, és hagyományosan kiváló orosz kapcsolatai mellett az 1980-as évek óta folyamatosan arra törekedett, hogy Kínával ápolt törekeny, alacsony bizalomszintű kapcsolatait békés, alapvetően konstruktív mederben tartsa. India 2009-ben a BRICS országcsoporthoz alapító tagja, a Sanghaji Együttműködés Szervezetének pedig 2005-ben megfigyelője, majd 2017-ben (hagyományos ellenségével, Pakisztánnal egyidőben) teljes jogú tagja lett. E javarészt kínai és orosz dominanciájú multilaterális fórumokon azonban Újdelhi Pekingétől és Moszkvától jelentősen eltérő prioritásokat képviselt: célja soha nem a fennálló, amerikai vezetéssel fölépített intézményrendszer felszámolása, csupán annak a multilaterális világrendhez igazítása volt. Különösen a 2010-es és 2020-as években vált jellemzővé, hogy a BRICS és az SCO fórumain India az Egyesült Államokkal szemben implicit módon ellenséges kínai és orosz javaslatokat visszafogó módon – sarkos, talán leegyszerűsítő megfogalmazásban az amerikai érdekek trójai falovaként – viselkedjen. Példaképpen India, bár kétoldalú kereskedelmi kapcsolataiban bizonyos fokig növelte saját és más BRICS-tagállamok nemzeti valutáinak súlyát, mindig hangsúlyosan elzárkózott bármilyen szervezett kezdeményezéstől, amely az amerikai dollár nemzetközi kereskedelemben és pénzügyekben játszott központi szerepének csökkentésére irányult.

A már említett 2017-es doklami kölcsönös erődemonstrációt, valamint a Kína és Pakisztán között évtizedek óta fennálló szövetségesi viszony újabb és újabb megerősítését még átvészelték az alacsony bizalmi szintű, de végső soron a konfliktusok menedzselésére törekvő kínai–indiai kapcsolatok. A 2020-as galvani incidens azonban, melynek során húsz indiai és – kínai források szerint minimum – négy kínai katona életét veszttette, évekre fagyossá tette a kétoldalú viszonyt. Miközben a vitatott kínai–indiai határ mentén fenntartott pozícióit eddigre előbbre toló Kína kezdettől a kapcsolatok normalizálását és a határvita kérdésének más ügyekről történő leválasztását szorgalmazta,

India ragaszkodott ahhoz az álláspontjához, hogy a 2020. év eleji határmenti állapotok helyreállítása alapvető feltétele bármiféle előrelépésnek. Ez a dinamika csak 2024 második felében változott jelentősen, amikor Kína és India megállapodást írt alá az összetűzésekben érintett zónák stabilizálásáról és a fenntartott pozíciók kölcsönös hátrébb vonásáról. A megállapodás a két ország határvitájának alapvető kérdéseit nem érintette.

Ugyanebben az időszakban az orosz–indiai kapcsolatok gyakorlati fontossága tovább csökkent, bár e folyamat magas bázisról indult, csupán fokozatosan bontakozik ki, és nem kísérte a kapcsolatok szívélyességének semmilyen romlása. E tendenciát kiválóan érzékelteti Oroszország változó szerepe India hadiipari importján és katonai eszközparkján belül. India hadereje továbbra is nagyjából szovjet vagy orosz gyártmányú eszközöket használ, az elmúlt évtized beszerzései során azonban igyekezett jobban kiegyensúlyozni forrásait, jelentősen növelve például a francia, izraeli és amerikai eszközök részarányát. Oroszország súlya ezen az importkosáron belül 2020 és 2024 között már csupán 36 százaléknyi volt (szemben a 2010–2014 közötti 72 százalékkal). India ugyanakkor az indiai–amerikai kapcsolatok erősödése és az amerikai–orosz kapcsolatok rohamos romlása ellenére sem volt hajlandó a kapcsolatok politikai dimenziójában eltávolodni vagy nyomást helyezni Oroszországra például a 2014-es vagy 2022-es ukrajnai agresszióért; ragaszkodik olyan korábbi döntésekhez, mint az orosz gyártmányú S–400 légvédelmi rendszerek beszerzése (melyek a 2025-ös indiai–pakisztáni konfliktusban kulcsszerepet játszottak); és Oroszországgal meglévő gyártási és technológiatranszfer-együttműködéseit (melyekre példa a BrahMos nagy hatótávolságú szuperszonikus rakéta közös gyártása) nem csökkenteni, hanem éppenséggel bővíteni igyekszik.

Míg korábban Oroszország súlya India energiamixében elhanyagolható volt, a 2022-es ukrajnai inváziót követően India a nyugati szankciókkal sújtott orosz energiahordozók egyik legnagyobb felvásárlója lett, ezek feldolgozott formáinak exportjából pedig jelentős hasznot húzott. Egyes értelmezések szerint, a kezdeti nyugati (különösen európai) tiltakozások ellenére India ezzel jelentős részben hozzájárult a globális energiapiac stabilitásához, mivel így egyszerre érvényesülhetett az orosz energiaexport profitrátájának csökkenté-

sére irányuló nyugati szándék és maradhatott meg a globális piacon a korábbi kínálat, elejét véve a kontrollálatlan áremelkedésnek. Az Ukrajna elleni inváziót követő háború pusztító következményeit és a nemzetközi jog megsértésének tényét India több alkalommal elítélte, Oroszország felelősségének nevesítésétől azonban Újdelhi mindvégig tartózkodott, implicit módon morális egyenlőséget állítva fel az agresszor és a védekező fél között – pragmatikusan udvarias gesztust téve egy hosszú időt kiállt baráti kapcsolatnak.

QUO VADIS INDIA?

India számára lehetőségeket és kihívásokat is hordoz az átalakuló világrend. Az amerikai–indiai kapcsolatokban mindkét oldal a nemzeti érdekeket előtérbe helyező megközelítést alkalmazta, amely óhatatlanul súrlódásokhoz vezetett a kétoldalú kapcsolatokban. Ennek ellenére azonban van néhány olyan terület, amelyen jelentős előrelépést várhatunk, és ez pedig a technológiai együttműködés, amely egyrészt India globális hatalmi ambíciói szempontjából kulcsfontosságú, másrészt Washington perspektívájából a Kína feltartóztatásával kapcsolatos törekvések miatt fontos.

2022-ben az Egyesült Államok és India létrehozta az ICET (United States – India Initiative on Critical and Emerging Technology) megállapodást, amelynek célja a kétoldalú kapcsolatok elmélyítése a kvantumtechnológia, a mesterséges intelligencia, a telekommunikáció és a félvezetőgyártás terén. Az utóbbi területen Washington segítségével indul el indiai üzemekben a mikrochipek előállítása, amely a globális ellátási lánc újraalakítása miatt kulcsfontosságú. Donald Trump és Narendra Modi 2025 februárjában megállapodott az [ún. TRUST](#) (Transforming the Relationship Utilizing Strategic Technology) kezdeményezésről, amely a mesterséges intelligencia alkalmazásának felgyorsítását célozza meg a kétoldalú együttműködésen keresztül.

Az Egyesült Államok [frissen kinevezett indiai nagykövete a napokban érkezett Újdelhibe](#), és a Narendra Modi miniszterelnökkel való találkozását követően az alábbi nyilatkozatot tette: „Az Egyesült Államok nagyra értékeli kapcsolatait Indiával, és Donald J. Trump elnök és Modi miniszterelnök erős vezetése miatt optimista vagyok mindkét nemzet jövőjét illetően. Trump

elnök Modi miniszterelnököt nagyra becsült személyes barátjának tekinti.” Az elkövetkező hetek kulcsfontosságúak lehetnek az amerikai–indiai kapcsolatok újralibrálása szempontjából, ugyanakkor mindez annak is a függvénye, hogy milyen irányt vesz Washington Kína-politikája.

A Trump-féle külpolitika azonban [tranzakcionális kapcsolatokon keresztül szemléli a világot](#), vagyis az Egyesült Államok nem látja elvi akadályát annak, hogy Pakisztánnal üzleti megállapodásokat kössön, de a Kínával kapcsolatos gondolkodás is átalakulóban van. India számára vannak bizonyos vörös vonalak, ilyen például a Pakisztánnal kapcsolatos gondolkodás, amelyet Washingtonból másként értelmeznek. Ahhoz, hogy az amerikai–indiai kapcsolatok a korábbi szintre térjenek vissza, elsőként változtatni szükséges mindkét fél kommunikációján. Az Újdelhi állomáshelyét októberében elfoglalt új nagykövet láthatóan ezt próbálja megvalósítani.

**MAGYAR
KÜLTÜGYI
INTÉZET**